

Тетяна Є. Андрєєва, Олена П. Бутенко, Наталія В. Опікунова
**ПІДВИЩЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ
БУДІВЕЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ НА ЗАСАДАХ
ІННОВАЦІЙНОГО УПРАВЛІННЯ**

У статті проведено пошук шляхів підвищення інвестиційної привабливості будівельних підприємств на засадах інноваційного управління. Для цього визначено рівень капітальних інвестицій у порівнянні з минулими роками та стан показників інвестиційної привабливості будівельної галузі на даний час. Наведено види інновацій в управлінні, розглянуто їх основні риси. Запропоновано складові управління бізнес-процесами будівельного підприємства розглядати як внутрішні фактори його інвестиційної привабливості з урахуванням скринінгових стандартів.

Ключові слова: інноваційне управління; інвестиційна привабливість; інвестиційний ліфт; скринінгові рішення; оцядливе виробництво.

Рис. 2. Табл. 1. Літ. 19.

Татьяна Е. Андреева, Елена П. Бутенко, Наталья В. Опекунова
**ПОВЫШЕНИЕ ИНВЕСТИЦИОННОЙ ПРИВЛЕКАТЕЛЬНОСТИ
СТРОИТЕЛЬНЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ НА ПРИНЦИПАХ
ИННОВАЦИОННОГО УПРАВЛЕНИЯ**

В статье осуществлен поиск путей повышения инвестиционной привлекательности строительных предприятий на принципах инновационного управления. Для этого определен уровень капитальных инвестиций в сравнении с прошлыми годами и состояние показателей инвестиционной привлекательности строительной отрасли в настоящее время. Приведены виды инноваций в управлении, рассмотрены их основные особенности. Предложено составляющие управления бизнес-процессами строительного предприятия рассматривать как внутренние факторы его инвестиционной привлекательности с учетом скрининговых стандартов.

Ключевые слова: инновационное управление; инвестиционная привлекательность; инвестиционный лифт; скрининговые решения; бережливое производство.

Tetiana Ye. Andryeyeva¹, Olena P. Butenko², Natalia V. Opikunova³
**INCREASING THE INVESTMENT ATTRACTIVENESS
OF CONSTRUCTION ENTERPRISES ON THE BASIS
OF INNOVATION MANAGEMENT**

The article investigates the ways to increase the investment attractiveness of construction companies, applying innovation management. The levels of capital investment against the previous years and the indicators of investment attractiveness for the construction industry at its current state are defined. New types of innovations in management, and their key features are revealed. It is suggested to examine the components of business process management of construction companies subject to internal factors of its attractiveness, based on screening standards.

Keywords: innovative management; investment attractiveness; investment lift; screening solutions; lean production.

Peer-reviewed, approved and placed: 23.11.2016.

¹ Kharkiv National University of Civil Engineering and Architecture, Ukraine.

² Kharkiv National University of Civil Engineering and Architecture, Ukraine.

³ Kharkiv National University of Civil Engineering and Architecture, Ukraine.

Постановка проблеми. Інвестиції є рушійною силою економіки, як країни, так і її окремих галузей, вони виконують важливу роль на усіх рівнях господарювання. Завданням інвестиційної діяльності взагалі є забезпечення шляхів економічного розвитку та конкурентоспроможності. Будівельна галузь для свого розвитку найбільше потребує залучення вільних фінансових коштів, тому що будівництво є складним та довготривалим процесом, який відчуває постійну нестачу фінансових та матеріальних ресурсів. В умовах високої ентропії зовнішнього середовища будівельна галузь зазнала значного негативного впливу, який, насамперед, відобразився на процесі отримання ресурсів. Стрімкий спад розвитку галузі вимагає від фахівців аналізу чинників, що формують інвестиційну привабливість галузі та кожного підприємства, а також пошуку нових шляхів виходу з цієї складної ситуації. Тому дослідження інвестиційної привабливості будівельної галузі є нагальним першочерговим завданням.

Аналіз останніх публікацій. Питанням оцінки та розвитку інвестиційної привабливості будівельних підприємств присвячено роботи таких вітчизняних фахівців, як О.Ю. Беленкова [1], В.Ю. Божанова [2], А.В. Воробйова [4], О. Кухленко [11], С.В. Онищенко [12], А.А. Пересада [13], О.І. Понуровський [14], В.Г. Федоренко [16], та багато інших.

У проведеному аналізі інвестиційної привабливості будівельної галузі України О.І. Понуровський визначив чинники негативного впливу та серед основних завдань перспективного розвитку галузі відзначив такі: адаптація вітчизняного будівельного законодавства до загальноєвропейських будівельних норм; переорієнтація на енергозберігаючі та енергоефективні будівельні матеріали та процеси [14].

У роботах С.В. Онищенка запропоновано послідовність оцінювання інвестиційної привабливості будівельних акціонерних товариств за багатокритеріальним підходом, що дозволяє відповідно до мети суб'єкта інвестування здійснювати розрахунок відповідних факторів та формувати ефективну систему моніторингу [12]. А.В. Воробйов вважає, що активізація інвестиційної регіональної політики можлива при реалізації таких напрямів: створення інституційної інвестиційної структури; розширення законодавчої бази, що забезпечує інвестиційний процес; оптимізації інвестиційних фінансових ресурсів і напрямів інвестування; створення інформаційної бази; формування механізму ухвалення регіональних інвестиційних рішень [4].

Свою чергою, В.Ю. Божанова зазначає, що підвищення інвестиційної привабливості можливе шляхом проведення різних заходів на рівні країни або регіону: «Як показує практика, високих позитивних результатів можна домогтися при розробці механізмів державного регулювання розвитку галузей, механізмів стимулювання залучення інвестицій у галузь/країну/регіон з урахуванням інтересів усіх їхніх учасників, систем страхування інвестиційних ризиків і підвищення державних гарантій і т.п.» [2].

Невирішені частини проблеми. Незважаючи на велике різноманіття досліджених напрямів, постає актуальним завдання пошуку шляхів підвищення інвестиційної привабливості будівельних підприємств на засадах інноваційного управління.

Метою дослідження є підвищення інвестиційної привабливості за рахунок інноваційного управління бізнес-процесами будівельних підприємств.

Основні матеріали дослідження. Ринкова економіка вимагає постійних змін, вдосконалень та нововведень в управлінні країною та підприємствами. Це необхідно для підвищення інвестиційної привабливості, що є обов'язковою умовою економічного зростання. Для здійснення такої політики виникає необхідність в обранні певних специфічних засобів, способів та методів, тобто вибору певної стратегії. А саме, необхідно визначити стан факторів інвестиційної привабливості будівельної галузі на даний час.

Згідно з даними Державної служби статистики України, спостерігається зниження впливу таких стримуючих будівельну діяльність факторів, як несприятливі погодні умови, недостатній попит та фінансові обмеження, за одночасного посилення впливу такого чинника, як нестача кваліфікованої робочої сили. У III кварталі 2016 р. індикатор ділової впевненості в будівництві знизився порівняно з II кварталом 2016 р. і становить -31%. Таку саме тенденцію зберігають поточний обсяг замовлень (-57%) та чисельність працівників, яка у липні-вересні 2016 р. мала показник -5% [15]. Обсяг виконаних будівельних робіт незначно, але зростає в порівнянні з минулими роками.

Варто зазначити, що розвиток будівельного сектору потребує великих інвестицій, але їх дефіцит спостерігався завжди. На сьогоднішній день ситуація залишається незмінною. Капітальні інвестиції в будівництво за січень-березень 2016 р. становили 8323,1 млн грн, тоді як у 2015 р. за той самий період – 7291,0 млн грн, у 2014 р. – 8744,4 млн грн. У структурі інвестування економіки країни інвестиції в будівельний сектор скоротилися у порівнянні з 2014 р. (17,7%) та з 2015 р. (16,3%) і становили у 2016 р. 16,1% [8]. Звертаємо увагу на те, що за пріоритетністю інвестування для економіки країни будівництво займає друге місце.

Основною причиною зниження показників інвестування, обсягів виконаних робіт та інших є політична та економічна ситуація в країні. І розвиток будівництва не є першочерговим питанням, яке стоїть перед керівництвом України на даний момент. Тому завдання пошуку шляхів альтернативних інвестиційних ресурсів постає перед керівниками будівельних підприємств і знаходиться у полі їх внутрішніх можливостей.

Останнім часом увагу теоретиків-економістів все більше привертає до себе тема ефективності управління ресурсами будівельних підприємств. Цю тему досліджували: Н.І. Верхоглядова [3], Т.Є. Іваницька [3], Т.С. Кравчуновська [10], С.В. Хамініч [17]. У зазначених роботах приділяється багато уваги ефективному управлінню бізнес-процесами будівельного підприємства, саме вони розглядаються в роботах дослідників як внутрішні чинники конкурентоспроможності підприємств, а особливо – успішне управління, в основі якого лежить завдання із забезпечення виживання підприємства. Але потрібно зазначити, що виживання будівельних підприємств практично неможливе без інвестицій. Тому вважається доцільним зосередитись на використанні теорій сучасного менеджменту, які базуються на інноваційних підходах і мають на меті підвищення інвестиційної привабливості та інвестиційної активності підприємства.

Інвестиційна привабливість підприємства – це якісна та кількісна характеристика внутрішнього та зовнішнього середовищ об'єкта можливого інвестування. Головна суть інвестиційної привабливості полягає в реалізації стратегії отримання максимального прибутку від вкладеного капіталу [6]. На сьогоднішній день при розробці і прийнятті інвестиційних рішень інвестор спирається на дослідження конкурентоспроможності підприємства, а саме, звертає увагу на ті будівельні підприємства, що мають високу ринкову вартість.

На думку авторів, підставою для управлінських нововведень є зміна завдань, які розв'язує підприємство, що викликано об'єктивними причинами в зовнішньому середовищі. Керівники будівельних підприємств все частіше обирають захисну стратегію, що базується на ощадливому використанні ресурсів. Але вдосконалювати систему управління ресурсами, підвищити конкурентоспроможність, а отже, покращити інвестиційну привабливість будівельного підприємства можна, знаючи та використовуючи сучасні методи інноваційного управління.

До інновацій в управлінні можна віднести ощадливе виробництво (lean production), систему «Кайдзен» і виробничу систему "Toyota" (TPS), теорію обмежень (ТОС), концепцію «Шість сигм» тощо. Основними рисами зазначених концепцій є використання сучасних інструментів менеджменту: швидке переналадження, переоснащення обладнання; безперервне покращення процесів виробництва, надання послуг, допоміжних бізнес-процесів, всіх аспектів життя компанії; безперервне вдосконалення на місці, де формується продукція чи послуги; система захисту від помилок – створюється відповідний технічний або програмний засіб, який попереджує споживача про помилку; забезпечення безперервного матеріального потоку; реалізація політики, що забезпечує потік матеріалів, товарів, послуг у той момент, коли вони потрібні [18]. Управлінські інновації є унікальними для кожного окремого підприємства, вони можуть використовуватись підприємствами, які є у кризовому становищі, так і на стадії зростання або стабілізації.

Представляється можливим визначити складові управління бізнес-процесами підприємства, розглядаючи їх як внутрішні фактори його інвестиційної привабливості. Такий погляд дає можливість створення моделі оцінювання об'єкта інвестування та дозволить аналітично прогнозувати перспективи вкладення інвестицій. Пропонуємо розглянути модель інноваційного управління бізнес-процесами будівельного підприємства з такими складовими оцінки його ефективності, які в подальшому створюють можливість отримання підтримки розвитку (рис. 1).

Управління бізнес-процесами відбувається з урахуванням скринінгових стандартів, які забезпечують ефективність управління ресурсами будівельного підприємства: якість, кількість, втрати. На думку авторів, ці параметри відображають найбільш значні чинники, що впливають на успішність діяльності підприємства і як головний наслідок такого підходу, на що робиться наголос у запропонованій роботі, полягає у тому, що результативність бізнес-процесів неможлива без інноваційного підходу в управлінні. На етапі розробки скринінгових стандартів відповідності ресурсному забезпеченню та можливості реалізації на підприємстві особливу увагу пропонується звернути на скоро-

чення інфляційних ризиків, які закладені як втрати (δ). Під втратами необхідно розуміти: втрати внаслідок зростання цін, тарифів, ставок заробітних плат, темп яких посилюється через вплив економічної кризи на макрорівні; втрати внаслідок довготривалого виробничого циклу; перевиробництва; втрати через надлишкові запаси; втрати через брак; втрати через виконання зайвих операцій та обробки; втрати через простій та очікування; втрати при транспортуванні; втрати через нереалізований потенціал працівників; втрати через нерациональне використання ресурсів [5].

*Вибір унікальної концепції
інноваційного управління*

*Скринінгові
рішення*

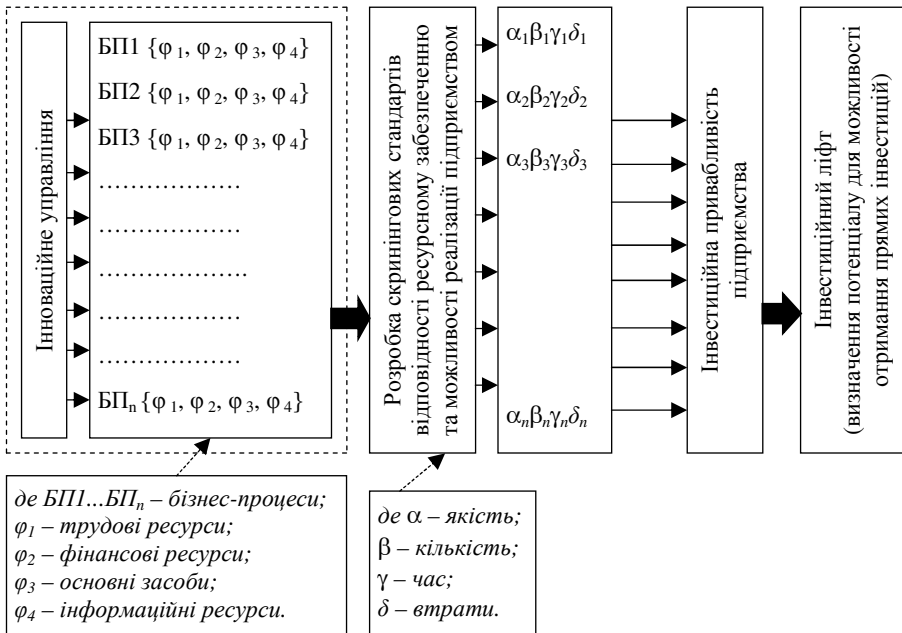
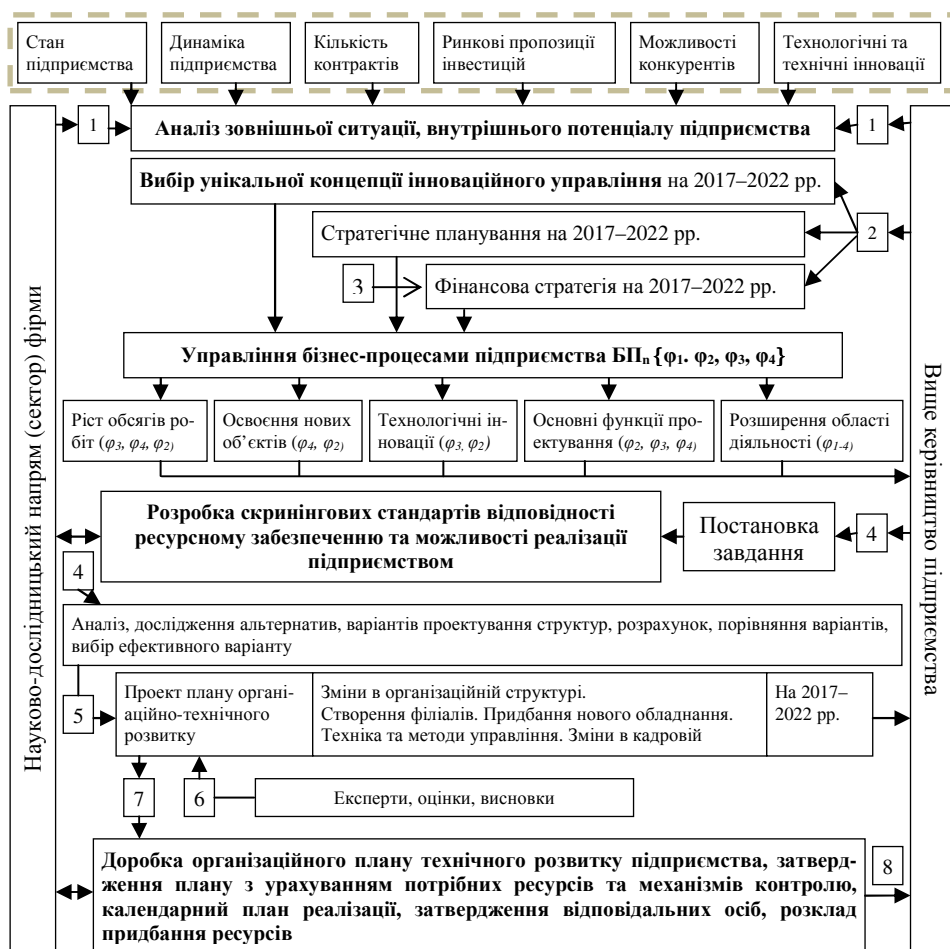

Рис. 1. Управління інвестиційною привабливістю будівельних підприємств на засадах інноваційного управління, авторська розробка

Також актуальною на сьогоднішній день є складова φ_1 – трудові ресурси. У контексті інноваційного управління саме кваліфікований персонал є запорукою підвищення продуктивності, одержання найвищих економічних результатів діяльності підприємства. В умовах ринку підприємствам потрібна організація ефективної діяльності працівників; розстановка персоналу відповідно до виробничих завдань, з урахуванням схильності і кваліфікації працівників; високий контроль за умовами праці; підвищення ролі навчання персоналу: організація всіх видів професійної підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації відповідно до індивідуальних потреб і вимог сучасного виробництва [9, 35]. Установлені стандарти впливають на прийняття рішення, яке забезпечує попередній відбір за встановленими критеріями для подальшого кінцевого їх відбору та прийняття рішення про інвестування.

У контексті розгляду впровадження концепцій інноваційного управління у вітчизняній практиці на великих будівельних підприємствах ця робота повинна бути спільним напрямом діяльності науково-дослідних відділів та вищого керівництва. У цьому секторі мають працювати інженери, технологи, плановики спільно з керівництвом підприємства, яке займається стратегічним плануванням (рис. 2).

Умовні позначення: 1 – ріст обсягів робіт; 2 – освоєння нових видів робіт; 3 – скорочення видів об’єктів, що будуються; 4 – освоєння нових функцій проектування будівельних об’єктів; 5 – створення, ліквідація об’єктів власної виробничої бази; 6 – розширення географії діяльності; 7 – якості та цілі; 8 – максимально можливі фінансові кошти на всі напрями технічного розвитку.

Рис. 2. Впровадження скринінгових стандартів відповідності ресурсному забезпеченню та можливості реалізації підприємством, розробка за джерелом [7]

Такий підхід дає можливість створення єдиного центру управління перспективною та поточною діяльністю, а також може зменшити дублювання функцій лінійного персоналу, що притаманне вітчизняному будівництву.

На підприємствах – учасниках проекту з реалізації інноваційної управлінської концепції "lean construction" (ПАТ «Харківстальконструкція» – А; ПрАТ «Харківметробуд» – Б) вирішувались такі завдання: скорочення часу простоїв виробничого обладнання; скорочення часу підготування тендерної документації; скорочення часу переміщень і складування сировини та будівельних матеріалів; скорочення часу переналагодження; нерівномірність розміщення робітників на ділянках; велика відстань переміщення між персоналом і транспортуванням будівельних матеріалів.

Для реалізації поставлених завдань реалізувались інструменти концепції "lean construction", як 5S (організація робочого місця), «кайдзен» (вирішення точкових проблем), «канбан» (регулювання потоків усередині організації та зовні); "just-in-time" (точно в строк).

Пропонується розглянути ефект на прикладі зміни грошових потоків підприємств А і Б. Наводимо зміни у відсотках за вимогою керівництва підприємств (табл. 1).

Таблиця 1. **Зміна грошових потоків при реалізації елементів концепції "lean construction", авторська розробка**

Найменування статті	Часові характеристики, t					
	1-ий рік		2-ий рік		Оцінка ефекту	
	А	Б	А	Б	А	Б
Змінні витрати на од., % у тому числі:	0	0	0	-2,5	позитивний	позитивний
зміни витрат та технологічне паливо та енергію, %	0	-1,75	-1,86	0	негативний	негативний
зміни витрат на обладнання, %	0	0	0	0	негативний	негативний
зміни витрат на з/п найманих робітників, %	0	-5	-6	-3	позитивний	позитивний
Зміна витрат на технічне обслуговування та ремонт обладнання, обсяг виробництва, %	0	0	-3,2	-3,8	позитивний	позитивний

Впровадження інструментів "lean construction" забезпечило зниження витрат на виробництво за статтею «Заробітна плата виробничого персоналу» та, як наслідок, зниження розміру податкових виплат.

Запропонований підхід, на думку авторів, створює можливість підприємству потрапити до інвестиційного ліфту. Під терміном «інвестиційний ліфт» ми пропонуємо розуміти сукупність факторів, що чинять визначальний вплив на його інвестиційну привабливість. Інвестиційний ліфт є тим узагальнюючим поняттям, що доцільно використовувати для підприємств, які мають відповідний потенціал та потребу в отриманні інвестиційної підтримки. Ми визначили, що саме інноваційне управління будівельним підприємством, скринінгові стандарти та рішення підвищують ступінь інвестиційної привабливості та є складовими успішного інвестиційного ліфта.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Побудова моделі інноваційного управління бізнес-процесами будівельного підприємства базується на використанні системного підходу, який є новою парадигмою сучасного менеджменту. Він забезпечує будівельним підприємствам гнучкість, здатність переорієнтації на вирішення нових завдань, використання нових, адекватних умовам форм і методів управління, розвиток діяльності підприємства і, як наслідок, підвищення інвестиційної привабливості. На основі поданої інтерпретації інноваційного управління бізнес-процесами з метою підвищення інвестиційної привабливості будівельних підприємств з'являється можливість чітко проаналізувати ефективність та результативність діяльності, що базуються на використанні управлінських інновацій. Введено складові інноваційного управління бізнес-процесами та встановлено скринінгові стандарти відповідності ресурсному забезпеченню й можливостям реалізації підприємства. Саме це, на думку авторів, створює сукупність факторів, які дозволять підприємству активно просунутися в пошуку потенційних інвесторів. Але виникає питання щодо створення методики розрахунку, яка б мала практичну цінність для керівників будівельних підприємств. Послідовне покращення показників при переході від одного стану до якісно іншого, тобто оптимізація бізнес-процесів, передбачає використання методу економіко-математичного моделювання, що стане основою наших подальших досліджень.

1. *Беленкова О.Ю.* Система методів управління розвитком будівельного підприємства // Економіка та держава.— 2007.— №9.— С. 38—42.

Belienkova O.Iu. Systema metodiv upravlinnia rozvytkom budivelnogo pidpriemstva // Ekonomika ta derzhava.— 2007.— №9.— С. 38—42.

2. *Божанова В.Ю.* Підвищення інвестиційної привабливості житлового будівництва: теорія, методологія, практика.— К.: ДКС Центр, 2011.— 274 с.

Bozhanova V.Iu. Pidyvshchennia investytsiinoi pryvabyvosti zhytlovoho budivnytstva: teoriia, metodolohiia, praktyka.— К.: DKS Tsent, 2011.— 274 s.

3. *Верхоглядова Н.І., Іваницька Т.Є.* Оптимізація ефективності управління будівельного підприємства на основі побудованих моделей // Ефективна економіка: Електронне наук. фахове видання.— 2014.— №2 // www.economy.nayka.com.ua.

Verkhohliadova N.I., Ivanytska T.Ie. Optymizatsiia efektyvnosti upravlinnia budivelnogo pidpriemstva na osnovi pobudovanykh modelei // Efektyvna ekonomika: Elektronne nauk. fakhove vydannia.— 2014.— №2 // www.economy.nayka.com.ua.

4. *Воробіюв А.В.* Обґрунтування механізму активізації інвестиційної діяльності в будівництві // Матеріали Міжн. наук.-практ. конф. «Наука та інновації — 2005». — Т. 12. Економічні науки. — Дніпропетровськ: Наука і освіта, 2005. — С. 26—27.

Vorobiov A.V. Obgruntuvannia mekhanizmu aktyvizatsii investytsiinoi diialnosti v budivnytstvi // Materialy Mizhn. nauk.-prakt. konf. «Nauka ta innovatsii — 2005». — Т. 12. Ekonomichni nauky. — Dnipropetrovsk: Nauka i osvita, 2005. — S. 26—27.

5. *Деффри К.* Дао Тойота: 14 принципів менеджмента ведущей компании мира. — М.: Альпина Паблшерз, 2011. — 400 с.

Deffri K. Dao Toiota: 14 printcipov menedzhmenta vedushchei kompanii mira. — М.: Alpina Pablishez, 2011. — 400 s.

6. *Дудчик О.Ю., Кудлай Ю.С., Панасенко Ю.М.* Аналіз інвестиційної привабливості Дніпропетровського регіону // Молодий вчений.— 2013.— №1.— С. 21—26.

Dudchik O.Iu., Kudlai Yu.S., Panasenko Yu.M. Analiz investytsiinoi pryvabyvosti Dnipropetrovskoho rehionu // Molodyi vchenyi.— 2013.— №1.— С. 21—26.

7. *Казанский Ю.Н., Немчин А.М., Никешин С.Н.* Строительство в США и России. Экономика, организация и управление. — СПб.: Два Три, 1995. — 328 с.

Kazanskii Iu.N., Nemchin A.M., Nikeshin S.N. Stroitelstvo v SShA i Rossii. Ekonomika, organizatsiia i upravlenie. — SPb.: Dva Tri, 1995. — 328 s.

8. Капітальні інвестиції // Державна служба статистики України // www.ukrstat.gov.ua.
Kapitalni investitsii // Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy // www.ukrstat.gov.ua.
9. Карлова Е.А. Актуальные проблемы социально-экономического оздоровления городов // Экономика і держава. – 2006. – №8. – С. 35–38.
Karlova E.A. Aktualnye problemy sotcialno-ekonomicheskogo ozdorovleniia gorodov // Ekonomika i derzhava. – 2006. – №8. – С. 35–38.
10. Кравчуновська Т.С. Удосконалення планування організаційно-технічного розвитку підприємств будівельного комплексу // Вісник Придніпровської державної академії будівництва та архітектури. – 2013. – №1–2. – С. 80–85.
Kravchunovska T.S. Udoshkonalennia planuvannia orhanizatsiino-tekhnichnoho rozvytku pidpriemstv budivelnogo kompleksu // Visnyk Prydniprovskoi derzhavnoi akademii budivnytstva ta arkhitektury. – 2013. – №1–2. – С. 80–85.
11. Кухленко О. Будівельний комплекс в умовах нової інвестиційної політики // Економіка України. – 2006. – №12. – С. 35–41.
Kukhlenko O. Budivelniy kompleks v umovakh novoi investytsiinoi polityky // Ekonomika Ukrainy. – 2006. – №12. – С. 35–41.
12. Онищенко С.В. Інструментарій оцінки та моніторингу інвестиційної привабливості акціонерних товариств будівельної галузі в системі вартісно-орієнтованого корпоративного управління // Економіка та управління підприємствами машинобудівної галузі: проблеми теорії та практики. – 2009. – №3. – С. 56–67.
Onyshchenko S.V. Instrumentarii otsinky ta monitorynhu investytsiinoi pryvablyvosti aktsionerlykh tovarystv budivelnoi haluzi v systemi vartisno-orientovanoho korporatyvnoho upravlinnia // Ekonomika ta upravlinnia pidpriemstvamy mashynobudivnoi haluzi: problemy teorii ta praktyky. – 2009. – №3. – С. 56–67.
13. Пересада А.А. Управління інвестиційним процесом. – К.: Лібра, 2002. – 472 с
Peresada A.A. Upravlinnia investytsiinym protsesom. – К.: Libra, 2002. – 472 с
14. Понуровський О.І. Інвестиційна привабливість будівельної галузі України: Основні проблеми та шляхи їх вирішення // Глобальні та національні проблеми економіки: Електронне фахове видання МНУ ім. В.О. Сухомлинського. – 2015. – №6 // global-national.in.ua.
Ponurovskiy O.I. Investytsiina pryvablyvist budivelnoi haluzi Ukrainy: Osnovni problemy ta shliakhy yikh vyrishennia // Hlobalni ta natsionalni problemy ekonomiky: Elektronne fakhove vydannia MNU im. V.O. Sukhomlynskoho. – 2015. – №6 // global-national.in.ua.
15. Стан ділової активності підприємств // Державна служба статистики України // www.ukrstat.gov.ua.
Stan dilovoi aktyvnosti pidpriemstv // Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy // www.ukrstat.gov.ua.
16. Федоренко В.Г. Інвестування національної економіки. – К.: Алерта, 2011. – 295 с.
Fedorenko V.H. Investuvannia natsionalnoi ekonomiky. – К.: Alerta, 2011. – 295 с.
17. Хамініч С.В. Логістичний підхід до формування конкурентоспроможності підприємств в умовах економіки знань // Вісн. Черкас. ун-ту. – Серія: Екон. науки. – 2009. – Вип. 152. – С. 168–173.
Khaminich S.V. Lohistychniy pidkhid do formuvannia konkurentospromozhnosti pidpriemstv v umovakh ekonomiky znan // Visn. Cherkas. un-tu. – Serii: Ekon. nauky. – 2009. – Vyp. 152. – С. 168–173.
18. Koskela, L. (1992). Application of the new production philosophy to construction. Stanford University, Technical Report No. 72, Center for Integrated Facility Engineering, Department of Civil Engineering, Stanford, CA. Pp. 1–9.
19. Lhermitte, M. (2016). How can Europe's investors turn resilience into growth? // www.ey.com-ment.